

Vattenfall AB

Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sweden
169 92 Stockholm

**Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet**

li.remissvar@regeringskansliet.se

cc:

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Datum:
2025-12-23

Kontakt: Cecilia Tärnström
E-mail: Cecilia.tarnstrom@vattenfall.com

Telefon: 070-5395911

Diarienummer: LI2025/01587

**Remissvar avseende Trafikverkets förslag till nationell plan för
transportinfrastrukturen 2026–2037**

Vattenfall är ett ledande energiföretag på den europeiska marknaden som i mer än 100 år elektrifierat industrier, levererat energi till människors hem och moderniserat vårt sätt att leva genom innovation och samarbete. Vi arbetar för en framtid där det är möjligt för alla att leva fossilfritt och vi ser bortom vår egen bransch för att ta reda på var vi verkligen kan göra skillnad. Tillsammans med våra samarbetspartner tar vi på oss ansvaret för att hitta nya och hållbara sätt att elektrifiera transporter och industri. Vattenfall ägs av svenska staten.

Vattenfall tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Trafikverkets plan. Ett robust och välfungerande elsystem är en grundförutsättning för hela samhällets funktion – från industri till hushåll. För att kunna upprätthålla denna samhällskritiska funktion är vi beroende av en transportinfrastruktur som klarar stora och tunga transporter. Vår verksamhet är ofta lokaliserad på avlägsna platser och vi har återkommande behov av att flytta mycket tunga komponenter. Brister i infrastrukturen riskerar att fördröja kritiska projekt och påverka elsystemets leveranssäkerhet. Vi vill därför understryka vikten av att dessa behov beaktas i planeringen. Våra övergripande kommentarer följer nedan, och vi ser fram emot en fortsatt konstruktiv dialog i dessa frågor.

Inrätta funktion för ”Samhällskritisk transport” för effektivare tillståndprocesser

Energisektorn står inför ett snabbt växande behov av så kallade dispenstransporter, en utveckling som förväntas accelerera under det kommande året och sedan hålla sig på en hög nivå de närmsta tio åren. Behovet drivs av omfattande reinvesteringar i och utbyggnad av elsystemet.

De flesta dispenstransporter går på vägar från svenska hamnar till inlandet, eftersom järnvägen sällan är ett alternativ. Behovet av sådana transporter ökar också för beredskapsändamål, där infrastrukturen måste klara att flytta stora krafttransformatorer och shuntreaktorer vid haverier, kriser eller krig. För de ökande behoven är det viktigt att befintlig infrastruktur förbättras på kort- och medellång sikt. Behovet av transporter för nyanskaffning kan vanligen planeras med viss framförhållning, medan beredskapstransporter ofta måste hanteras akut.

Vår erfarenhet av Trafikverkets nuvarande tillståndsprocess för dispenstransporter är att den är otillräcklig och försvårar planeringen av dessa transporter. Bland annat saknar tillståndsprocessen fastställda tidsramar, vilket kan leda till utdragna handläggningstider – särskilt då flera krav kan tillkomma sent i processen. Exempelvis kan ytterligare krav ställas vid involvering av Trafikverkets olika "teknikområden", därtill kan omfattande bärighets- och geologiundersökningar efterfrågas i sent skede. Förändrade och utökade krav från Trafikverket kan dessutom medföra att ansökningsprocessen behöver påbörjas på nytt. Det finns en risk att situationen försämras ytterligare när antalet dispenstransporter ökar.

Sammantaget innebär den långsamma och oförutsägbara processen, kombinerat med begränsade resurser hos Trafikverket, att Vattenfall bedömer att dispenstransporter inom energisektorn bör klassas som "Samhällskritisk transport". Genom att skapa en särskild grupp för "Samhällskritisk transport", med rätt kompetens och resurser, kan transporter prioriteras enligt fastställda processer och tydliga tidsramar.

Skapa en nationell transportprofil som möjliggör effektiv förflyttning av tunga komponenter vid kris eller krig

Vattenfall har återkommande behov av att transportera mycket tunga komponenter, såsom krafttransformatorer på över 200 ton, både vid haverier och nyanskaffning. För att säkerställa att dessa transporter kan genomföras effektivt och säkert, ser vi ett stort behov av att Trafikverket prioriterar samhällskritiska transporter på både väg och järnväg. Vi föreslår att en nationell transportprofil tas fram, som möjliggör snabb och säker förflyttning av sådana komponenter vid kris eller krig, med hänsyn till vikt, längd, bredd och höjd.

Tillgänglighet och bärighet krävs i hela transportkedjan

Vattenfalls verksamhet inom elproduktion och eldistribution är ofta lokaliserad på avlägsna platser där tillgängliga transportvägar är avgörande för att kunna bedriva kontinuerlig verksamhet och avhjälpa fel dygnet runt, året om.

Vattenfall ser därför positivt på att vägnätet i norra Sverige lyfts fram som viktigt, men saknar satsningar på vissa nyckelsträckor, såsom väg 97, E45 norr om Jokkmokk och inlandsvägar längs älvar, som är särskilt viktiga för vattenkraften.

Vi ser med oro på att järnvägsnätet enligt den remitterade planen kommer ha kvarvarande begränsningar under lång tid framöver. Bl a utgör minskade medel till Inlandsbanan en allvarlig utmaning, eftersom den är en viktig transportled för att vi ska kunna säkra vattenkraftproduktion på vissa av våra anläggningar. Vi anser att Inlandsbanans ursprungliga bärighet bör återställas snarast.

Vidare är det viktigt att hela transportkedjan – från stamvägar till anslutande vägar – håller tillräcklig bärighetsklass (BK4) för att möjliggöra transporter av tunga komponenter. Satsningar på enbart stamvägar och strategiskt utpekade vägar räcker inte; även anslutande vägar måste inkluderas i planeringen och ha rätt bärighetsklass för att fylla sitt syfte.

Utveckla omlastningsplatser

Vi ser behov av att identifiera och utveckla omlastningsplatser samt att tillståndsprocesser för samhällskritisk transportinfrastruktur hanteras med god framförhållning och i särskilda grupper, med tydlig och snabb kommunikation mellan berörda parter. Detta inkluderar även

hamnar längs hela vår kustlinje, vilket är kritiskt för omlastning för både "nytransport" och "beredskapstransport" (även nämnt under tidigare avsnitt "Samhällskritisk transport").

Begränsa allmän väg vid dammar och vattenkraftsanläggningar

Vattenfall förvaltar ett stort antal dammar, där allmän väg ibland går över dammen. Allmän väg bör som regel undvikas över dammar, då detta försvårar möjligheten att säkra verksamheten och kan innebära arbetsmiljörisker då delar av Vattenfalls verksamhet i många fall måste utföras på eller i direkt närhet av vägbanan.

Vi vill också understryka vikten av att Trafikverket har tillräcklig kunskap om vägnätets förutsättningar för att undvika transporttillstånd som kan äventyra anläggningarnas säkerhet. Det har förekommit att tillstånd har utfärdats för en körning över en damm med för låg bärighet, vilket kunnat leda till allvarliga skador. Det krävs att Trafikverket har tillräcklig kunskap om förutsättningarna i vägnätet för att kunna avgöra den sortens frågor.

Vikten av fortsatt dialog

Sammanfattningsvis vill Vattenfall understryka vikten av att transportinfrastrukturen planeras och utvecklas utifrån de behov som finns inom samhällskritisk verksamhet, inklusive för energisektorn. Den kraftiga moderniseringen och utbyggnaden av elnäten kräver ett nära samarbete mellan Trafikverket, myndigheter med ansvar för elberedskap och civilberedskap samt elnätsföretag.

Vi ser fram emot fortsatt dialog och samarbete kring dessa frågor.

Med vänlig hälsning

Vattenfall AB

Anja Alemdar
Chef Public & Regulatory Affairs Sweden